

Sajátos elképzelések

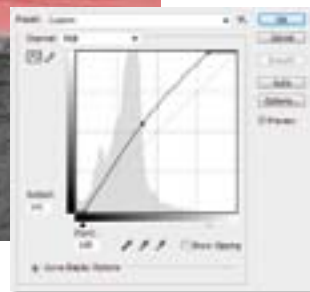
Vajda János

Mottó:
A valóság azért
teremtődik,
hogy
a magunk
képére
alakítsuk...

Digitális fekete-fehér technikák 5.

A képzőművészet illúzió, a mindenki által észlelhető vizuális valóság magunk képére formálása. A fekete-fehér fényképezés már önmagában illúzió, hiszen szürkeárnyaltosnak csak a – sajnálatosan – színvakok látják a bennünket körülvevő világot. Ha pedig amúgy sem lehet, és nem is cél a valóság pontos leképezése, nézzük, hogyan lehet elérni sajátos elképzeléseink megvalósítását.

1. ábra

képátalakítási módszert mutatok be röviden, remélve, hogy az előző négy cikk alapján már nincs igény részletes eszközmagyarázatokra.

Az első mintán a kitarásoknak és a kéttálas hívásoknak megfelelő eljárásokat mutatom meg egy olyan képen, amelyet egy kibontásból nyertem. A bágyadt februári napsütésben alig voltak színek, az ég is inkább a szürke felé hajlott, egyértelmű volt a kép fekete-fehér kivitelezése.

A RAW konvertálását a Digital Photo Professionalban végeztem. A felvételkor vörösszűrős fekete-fehér hatást állítottam be. Polarizációs szűrővel sötétítettem az eget. Az expozíciót a kiegyenlített tónusösszhang miatt nem kellett korrigálni. A kontrasztot +2 értékre állítottam (2a kép). A kép középrészén a havas felületek megfelelőnek mondhatók, azonban az előtér az árnyékolttság miatt

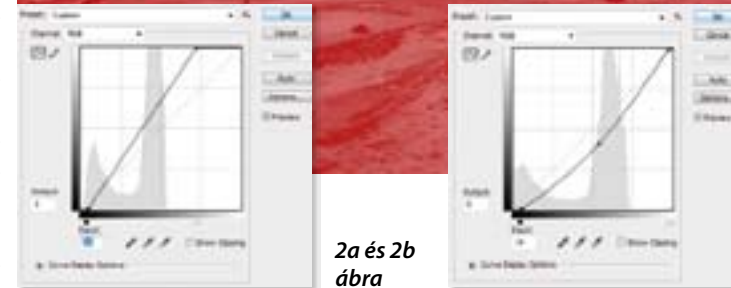
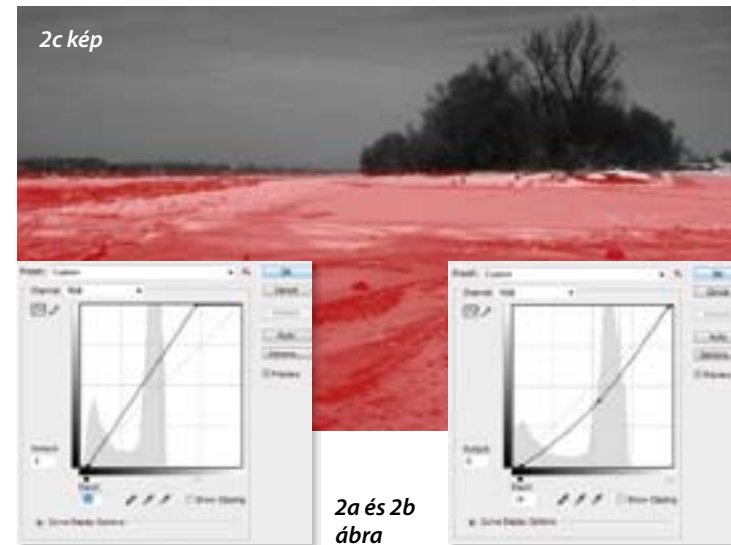
erőtlen, lapos, az égen nem dominálnak a finom felhőrajzok.

Első lépésként az előtérrel választottam ki. A lasszóval körberajzoltam a kívánt területet, az átfolyást (FEATHER) 30 pixelre állítottam. A 2b képen fedés nélkül látható területre dolgoztam. Az 1. ábrán a görbe (CURVES) beállítása látható. A fehér és a fekete határok szűkítésével kontrasztot kaptam az előtér. A fények elkezdtek élni, és a feketékbe is dinamika költözött. A görbe közepének a megemelésével pedig a középtónusokat emeltem ki a beszürkülésből.

Az éggel könnyebb dolgom volt. Csupán egy négyzetes kijelölést kellett a kép felső részére helyezni. A 2c képen nézhető meg a kijelölés, amelyet szintén 30 pixel átfolyással alkalmaztam. A gör-

be beállítása két lépcsőben folyt. Először csak a fényeket és az árnyékokat szűkítettem (2a ábra). A középtónusokra is ráfért volna a sötétítés, de az elviszi a nagy facsoport árnyékos részleteit, ami ebben a beállításban még elfogadható. A folytatás előtt az előzménypanelen mintát vettem a történetecset (TOOLS / HISTORY BRUSH) részére. Még tovább kellett szűkíteni a végleteket, és a görbe lefelé hajlításával állt be az ég elfogadható tónusa (2b ábra). A facsoport árnyékai viszont alaposan besültek. A laborban ezt a részt visszagyengítettük volna helyi kezeléssel. Most elég volt a történetecsetre kapcsolni. A keménységet 0%-ra, az áttetszőséget 30%-ra állítva, óvatos ecseteléssel lehetett visszaállítani a facsoportnak azt a tónusképét, amelyet az első görbeállítás után kaptam. Már csak a zavaró fehér foltot kellett kiklonozni, és menthettem is a munkát (2. kép).

Az eljárásorozat témánként variálható. Az 1. képen különféle maszkokkal és görbeállításokkal lett beállítva a végleges állapot. A csúcsfények túlgörbözés utáni tör-

2a és 2b ábra

történetecseteléssel lettek kiemelve. Ez megfelel a retusecsettel történő lokális visszagyengítésnek.

■ High-key / low-key

A két elnevezést a túlnyomórészt világos vagy sötét felületekből álló képekre használjuk. Előbb az előzőre láthatunk példát, illetve annak elérésére. A felvétel egy nyári, napkelte előtti hajnalon készült, erős párában. Szin-

semmi, adott volt a fekete-fehér kép. A kontrasztszegény fényeket maximális, +4-es kontraszttal elensúlyoztam. Zöldszűrést alkalmaztam, hogy a túlnyomóan kék/kékeszöld színvilágot tovább világosíthassam. A RAW konverterben (DPP) növeltem a csúcsfények és az árnyékok intenzitását, ezzel kaptam a 3a képet. A hatá-

sos tónusalakításhoz az átmeneti térképhez kellett nyúlnom. A 3a ábra mutatja a beállítást. A fekete oldalt a 0%-ból 10%-ra finomítottam, és beljebb is toltam a skálán,

Már említettem, hogy szinte alig van olyan fekete-fehér kép, amelyen alkalmazni lehet az egész felületre végzett képi korrekciókat. Akik sok vegyszert szagoltak, tudják, milyen sokféle apró fogással kellett egy negatív korlátaiból kiszabadítani a pozitív képet. Maszkolás, kéttálas papírhívás, a felület dörzsölése előhívás közben. Kitarásvisszatartás, gyengítés, részleges gyengítés. És sok kidobott fotópapír... Átörökíthetők-e ezek a praktikák a digitális érába?

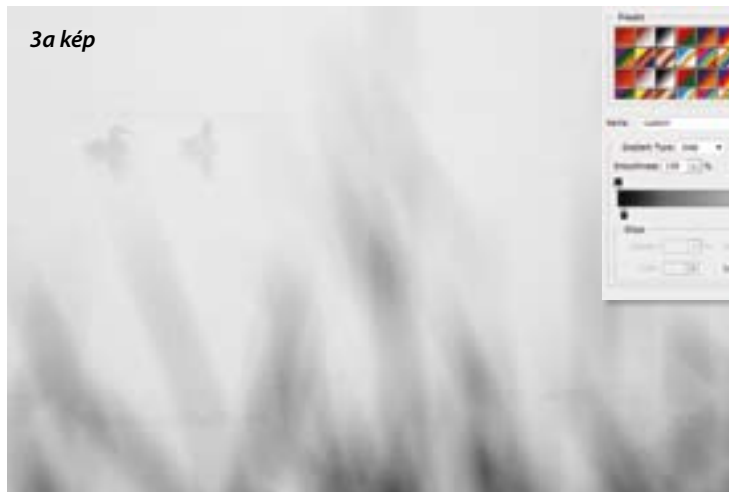
Az Úr játékos kedvében kezünkbe adta a Photoshop elnevezésű mennyei ajándékot, s jóval megelőzve a digitális felvételezést, olyan eszközhöz juthattunk, amelynek a segítségével a sötétben vakoskodás, vegyszerben tapicskolás, papírlocsólás és – nem utolsósorban – környezet-

szennyezés nélkül bővészkedhetünk képeinkkel, jóval nagyobb alkotói szabadsággal, világosban és kényelmesen elterpeszkedve kedvenc ülőalkalmatosságunkon.

A program fejlesztésében fotósok vállallnak folyamatosan fontos szerepet, így természetes, hogy a látványos, ám csak szinte egyszerűen használható csillogó-villogó effektek mellett (adni kell a marketingnek is!) ott vannak az előbb felsorolt műveletek megfelelői is.

A sorozatot lezárva, ebben a részben olyan jellemző esetet vizsgálunk meg, amikor ugyan elég volt egy RAW kibontása az alapképhez, az összetett tónustérkép azonban az egyes felületekre eltérő korrigálásokat kívánt meg. Végezetül pedig néhány alapvető

3a kép

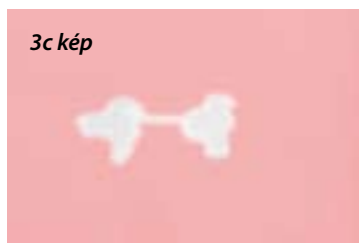
3a ábra

az alsó képrészletnél sötétebb tónusok látszódnak a felső rétegből. Így állt össze a végleges 3. kép, amely már a helyszínen egy finom japán tusrajzot juttatott az eszembe, ezt igyekeztem a képen is visszaadni.

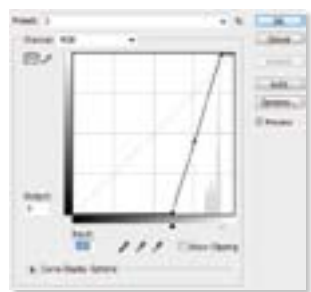
A low-key példához egy vizes sziklára tapadt levél képét választottam. A felvételkor zöldszűrést állítottam, hogy a vörös színeket tovább sötétítem. +3 kontrasztbeállítás mellett -1 fényértékkel korrigáltam az expozíciót. A DPP-ben sötétítettem az árnyékokat és a vizes csúcspontokat is. Ez az állapot látható a 4a képen. Az átmeneti térképpel kezdtem az átalakítást. A szélső értékeket a helyükön hagytam, csak egy erős, 20%-os árnyékcúszkát iktattam be. Az eltolások mértékét lehet látni a 4a ábrán, míg az eredményt a 4b képen. Így a kép felső része viszont sötétebb lett a kellénél. Készítettem a rétegről egy másolatot, amelynek a görbáját a kép felső részéhez igazítottam. A beállítás a 4b ábrán tekinthető meg. Ezután átmeneti rétegmazskával lehetett egyensúlyba hozni a két réteget (4c kép). Már csak a csúcspontokat kellett kissé gyengíteni, szintén a görbével (4c ábra), és késznek is éreztem a képet, amely így ércbe olvadt fémlevélnek hat inkább (4. kép).

3b kép

3c kép

3b ábra

ugyanis a high-key fontos lényege, hogy tartalmazzon sötét tónusokat is.

A 100%-os fehér a helyén maradt, de egy 80%-os plusz csúszkát be kellett iktatni, hogy a féltónusok ne vesszenek el (3b kép). A háttérben lévő vöcskök viszont így nagyon a semmi-be veszték, súlytalanok váltak a

képben. Körberajzoltam őket a lasszóval (3c kép), 8 pixel átfolyással, és a kép fölé másoltam. A görbe drasztikus állításával billenttem helyre a kép egyensúlyát (3b ábra). A madarak körül világos foltban jelentkezett a megváltozott vízfelület, ezt a rétegstílus DARKEN (sötét tónus) beállításával tüntettem el. Így csak

■ Színezés

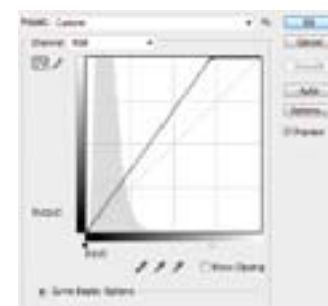
A kénmáj büze, a cián mérgezése vagy a Forte Verdita papírja helyett mára egy egyszerű eszközzel színezhajjuk fekete-fehér képeinket. A minta alapjaként a 4. képet választottam, hiszen a téma elbírná a barnítást. A színezések minden esetben gyengítik a kép alapkont-

3. kép

4a ábra

4b ábra

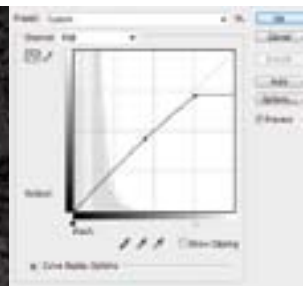
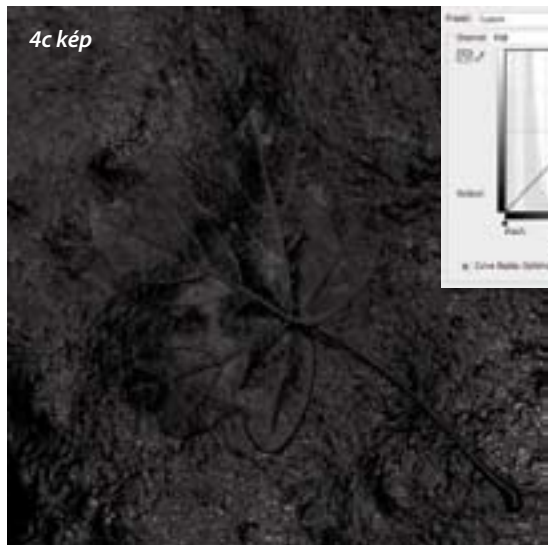
raszjtát, ezért a műveletet célszerű beállító rétegen végezni, így a képrétegen még lehet a kontrasztot állítani. A 4d kép beállításai a 4d ábrán láthatók. A párbeszédpanel az IMAGES / ADJUSTMENT / HUE & SATURATION menüből érhető el. A felső, HUE csúszkán állítható a szín, a SATURATION csúszkával a telítettséget, míg a LIGHTNESS-szel ▶

4a kép

4b kép

4c ábra

lán élő színes kép lehetett volna, de a fekete-fehér képekre jellemző tónus- és formakiemelés ennek a témának jobban kedvezett. A felvételi beállítás vörösszűrős fekete-fehér +4 kontrasztérték volt. A polarizációs szűrő sokat segített az ég tónusán, és mivel az is volt túlsúlyban, nem kellett expozíciós korrekciót alkalmazni. A konverterben megemeltem a csúcspontokat és sötétítettem az árnyékokat. Ez a kibontás látható az 5a képen.

Majdnem elfogadható, csak nem ez volt az érzetem, amikor felemeltem a gépet. A rideg gomolygást akartam visszalopni a képbe. A RAW konverterben elértem a határait a forszírozásnak, de akad még egy lehetőség, amit ilyenkor használni lehet.

Készíteni kell egy rétegmásolatot, és a felső réteghez a HARD

4d ábra

4d kép

4. kép

az árnyalati sűrűséget szabályozhatjuk. A variációs lehetőségek végtelenek, és ízlésfüggők...

■ Kontraszt, egyszerűen

A cikk lezárásaként egy bónusz trükkel ajándékozom meg kitartó olvasóimat.

Némely témák – különösen a fekete-fehér tájképek – erős kont-

rasztot igényelnek. Viszont az agyonkontrasztos beállítások csúnya kilukadásokat okozhatnak a képeken, különösen akkor, ha alaphelyzetünk megvilágítása eleve kontrasztszegény volt.

A bemutatókép egy kopár szántás felett kialakult pazar felhőjártékon alapul. A szín csak a sápadt szürkésbarna és a nem egészen tiszta égbék volt. Szaturálással ta-

5. kép

LIGHT vagy a SOFT LIGHT rétegstílust beállítani, attól függően, hogy mennyire kontrasztos az alapkép. Itt elég volt a SOFT LIGHT, még így is 75%-ra kellett állítani a réteg átlátszóságát. A felhőben néhány csúcspont ki is égett, de a megnyitási állapot alaphely-

5a kép

zetben a történetecset mintája. A rétegek egyesítése után azokat a foltokat a történetecsettel visszaállítva kaptam meg a kívánt 5. képet.

*

Végére értünk kissé hosszúra nyúlt sorozatunknak, bár szerintem még bőven lehetne írni a témakörrel. Valószínűleg sok olvasóban maradt megválaszolatlan kérdések, de bízom abban, hogy az öt cikkben bemutatott példák kiindulási alapként szolgálhatnak a kreatív fekete-fehér fotózáshoz. Megköszönöm a Szerkesztőségnek a lehetőséget és kitartó olvasóim figyelmét! Szép fényeket! ◀

Egy hasznos tanáccsal szolgálnék még. Fekete-fehér állományainkat célszerű GRAYSCALE (szürkeskálás) állományba menteni, mert kevesebb helyet foglalnak, különösen nagy méretek esetén. Azt azonban érdemes tudni, hogy egyes levilágító helyek és az internet is JPG állományokat igényelnek. A JPG viszont elég kiszámíthatatlanul jeleníti meg a szürkeskálás (8 bites) képeket. Ha JPG-be konvertálunk ki egy, mondjuk, TIF-be mentett képet, akkor a színsatornát is át kell állítani 24 bites RGB-be.